

2 Koningen 4: 42-44. Een maal voor honderd profeten
Marcus 8, 1-21. Het tweede teken van de broden

Hoeveel heb je nodig?

leerlingen

Marcus 8: **voor de tweede keer** in het Marcus-evangelie wordt tegen de leerlingen wordt gezegd: Geef jullie hen te eten! Een lezing die belangrijk genoeg is om een paar keer per jaar in een zondagmorgendienst aan de orde te stellen, want het gaat om het grote verschil tussen hoe wij tegen problemen aankijken en de weg die Jezus Messias wijst.

De leerlingen van Jezus snappen er niks van. Daarom heten ze ook leerlingen: **ze moeten nog veel leren**. Wij denken soms dat we weten hoe het leven in elkaar zit, dat ze ons niks meer hoeven te vertellen, dat we heus wel weten hoe we ons kunnen redden, dat we aardig goed door hebben wat het leven ons te bieden heeft en wat ons te doen staat - maar als je bij Jezus in de buurt komt ontdek je steeds weer dat je nog maar heel weinig weet, dat je nog veel leren moet, dat je altijd een leerling blijft, dat het geestelijk kijken en luisteren toch soms haaks staat op onze manieren. Een mens moet eigenlijk z'n leven lang leren. Wat de discipelen van Jezus hier leren is dat ze meer te bieden hebben dan ze zelf weten.

Jezus laat zich weer eens zien als de Goede herder, Hij is **met medelijden (NBV), diep bewogen**, geen goedkoop medelijden, maar er staat in andere vertalingen, dat 'zijn nieren bewogen werden'. Hij kreeg er dus gewoon buikpijn van, zoveel menselijke schapen in groot gevaar, want Jezus kende de verhalen van het Eerste Testament, bv het verhaal van Numeri 31, het verhaal van Jozua en de ontrouw van het volk Israel, de kudde schapen, mensen op reis waarmee het echt fout afliep en zovelen omkwamen.

Geef jij hun te eten! Daar zitten dan de **mensen in groepjes op de grond** en Jezus zegt: jullie moeten zorgen dat ze niks te kort komen. Zijn leerlingen snappen er niks van. Nou is het grote voordeel van kleine groepjes dat je elkaar in de ogen gaat kijken, niet meer in kerkbanken achter elkaar met de rug naar elkaar, maar in een kring, dan kun je aandacht voor elkaar hebben. Als je in een soort gespreksgroep zit en elkaar in de ogen ziet, dan leer je elkaar beter kennen. Dan ga je eerder met elkaar delen dan dat je als vreemden in een massale kerk of theater in rijen zit. Er is zelfs een spreuk die zegt: 'wie je niet kent, kan je niet liefhebben' ...

Maar het is een begin, niet de kern van dit wonderverhaal.

Eén van hen vraagt: 'Maar hoe zou iemand hen hier, in deze verlatenheid, van genoeg brood kunnen voorzien?' Het lijkt zo'n logische vraag: als je de nood van zo'n menigte mensen wilt oplossen heb winkels en geld nodig. En niet te vergeten transport naar deze afgelegen gebieden, logistiek en management zijn nodig, wie kan dat, waar zijn de managers, de mensen met talent voor deze klus? Als je de nood in de wereld wilt oplossen, moet je over veel geld en middelen en mensen beschikken.

Eigenlijk zijn **wij helemaal niet opgewassen tegen de problemen** die gigantisch zijn. De honger in de wereld, de mega-conflicten tussen de volken, de oorlogen die gevoerd worden en telkens opnieuw weer beginnen, de eeuwige ruzies tussen mensen, de voortdurende achterdocht van bevolkingsgroepen ten opzichte van elkaar.. Wat kun je eraan doen?

Zo redeneren wij ook. En daarmee maken we ons tegelijk van de problemen af: want er is zoveel nodig, en zoveel hebben we niet en zoveel krijgen we nooit bij elkaar. Dus kunnen wij er niks aan doen. Sorry, Jezus, maar op ons moet u niet rekenen. Dan moet u maar anderen inschakelen, mensen die meer hebben, mensen die meer kunnen,

mensen die rijker zijn, sterker zijn, beter zijn . Wij zijn maar gewone mensen, van ons moet u dus geen buitengewone dingen verwachten!
Sommigen zeggen dan ook: Jezus is voor de zonde van de wereld gestorven, dus ook voor ons falen in dit opzicht, het zal ons vergeven worden....

wat heb je?

Maar Jezus houdt aan: wat hebben jullie?

In Marcus 6 waren het vijf broden en twee vissen. En vandaag in Marcus 8 zijn het zeven broden, maar is dat dan wel voldoende voor die hele schare mensen? Wat zou Marcus de schrijver daarmee bedoeld hebben? Er zijn uitleggers die zeggen dat je bij die vijf moet denken aan de 5 boeken van Mozes die aan het begin van de bijbel staan, Genesis t/m Deuteronomium, de verhalen die vertellen wie God is en wie wij zijn en wat Gods regels zijn voor een goed leven en samenleven van mensen. Die verhalen over de uittocht, de bevrijding van mensen uit slavernij, die zijn de **echte voeding van mensen**. Daar kun je op teren, daar kun je van leven, daarmee kun je vooruit in je leven, en daar kun je van uitdelen; er is genoeg voor iedereen!

En die paar vissen? Daarbij kun je denken aan het teken van de vis dat door de eerste christenen in Rome (waar het christendom een verboden godsdienst was) werd gebruikt als geheim teken van Jezus. Vis is in het grieks Ichtus, en dat woord las men dan als een afkorting van "Jezus Christus, Zoon van God, Redder".

De vis verwees naar Jezus. Jezus zelf is degene die de honger van mensen stilt. Hij is wat wij nodig hebben. Met hem kun je er tegen in het leven. Hij is het antwoord op onze vragen, hij is de vervulling van onze verlangens. Hij geeft ons de mogelijkheden om te leven, en om het vol te houden in moeilijke omstandigheden.

wat voedsel betekent

Kan allemaal waar zijn, maar we zien al in de bergrede dat er veel van mensen gevraagd wordt als ze zijn volgelingen willen zijn. Jezus maakt hen en ook aan ons vandaag duidelijk dat niet alle problemen een kwestie van veel geld of veel macht of veel invloed zijn.

De eerste keer van brood-gebrek in Marcus 6 zoekt Jezus met zijn leerlingen een eenzame plek op, afgelegen, om alleen te kunnen zijn, met stilte om tot rust te komen, om samen rustig te kunnen eten. **Rust en stilte zoeken** in een menigte mensen, dat is in een stad al veel moeilijker dan in een dorp. (Dat is in een bajes al veel moeilijker dan in je eigen huis, gelukkig is daar wel een stiltecentrum, plek om tot jezelf te komen.)

Menselijk doen en denken komt hier tegenover het geestelijke, het goddelijk doen en denken te staan. Want er ontstaat, midden in de massa, een nieuwe kans, om te bezinnen op **wat voedsel eigenlijk betekent**, dat het een voorrecht is, een geschenk, een gave uit de hemel. Dan kan je opnieuw samen eten, ervaren dat rust en voedsel, ja het leven zelf ten diepste van God zelf komen. Dan zie je de tekens van Gods Koninkrijk.

Als dat tot je doordringt, en je ontmoet de ander in een één op één-contact, dan ga je vanzelf jouw pakje brood delen met anderen om je heen. (want dat was de wonder-uitleg van mijn overleden grootvader).

Maar moeten we echt kiezen tussen Jezus als bovennatuurlijke wonderdoener of een medemenselijke picknick?

Ik zie , ook dankzij wat leeswerk in mijn vakantie, dat ik altijd over een belangrijke zin in dit verhaal heb heen gelezen: wat doet Jezus concreet : **Hij spreekt het dankgebed uit.** Jezus was Jood en het joods zegengebed voor de maaltijd is geen 'dank U wel zeggen' voor het eten dat voor ons staat, zoals wij dat vaak bidden.

Voor de broden bidt Hij het dankgebed en voor de kleine visjes wordt het zegengebed, de beracha, gebeden, waarin de Allerhoogste wordt gezeegnd. Heeft de Ene het dan nodig om gezegend te worden, meestal vragen mensen toch om gezegend te worden? Hoe zien wij eigenlijk de zegen, is het een soort sausje, een instraling van iets goeds, zoals Jomanda of gebedsgenezers lijken te doen?

Als we uitgaan van het latijnse of Engelse woord voor zegen (benedicere, benediction, benedictus zelfs als naam van de huidige paus) dan betekent dat : goed spreken over iemand, iemand de eer geven wat Hij is of doet of kan!

Zo bidt Jezus:

'Gezegend bent u, HEER onze God, koning van het heelal, die het brood uit de aarde laat groeien, die de schepper is van alles wat leeft in het water. Gezegend bent u, HEER onze God.'

Als Jood leer je van kindsaf aan om alle dingen van het gewone aardse leven te verbinden met God, om in al het aardse de hemel te zien.

1. Alles is heilig! door een *beracha* uit te spreken maak je contact met het diepere geheim van alle dingen, met de heiligheid van alles. Want we lopen het gevaar om het leven op te delen in twee gebieden: het aardse en het hemelse, het profane en het heilige, en het heilige en het hemelse zijn dan van meer waarde dan het profane en het aardse. Dat kan leiden tot een vergeestelijking die geen recht doet aan het aardse bestaan dat God heeft geschapen.

En in de talmud (Joods onderwijs) staat het zo: 'Als je op aarde ergens van geniet zonder een zegening uit te spreken, is het alsof je het gestolen hebt.' Alles is heilig voor God!

2. Het gaat om God zelf! We zegenen in de *beracha* God! Dat kan vreemd klinken. 'Wij zegenen u, HEER onze God!', maar evengoed is het wel Bijbels. We kennen het wel uit Psalmen die we zingen. Psalm 103: 'Zegen mijn ziel, de grote naam des HEREN'. Je kunt dat werkwoord *barach* ook wel vertalen met lofprijzen, bewonderen, dankzeggen, en dat gebeurt ook regelmatig. We komen dat ook in het Nieuwe Testament tegen. Efeziërs 5:20 zegt: 'Dankt te allen tijde in de naam van onze Here Jezus Christus God, de Vader, voor alles'. Heel de dag door dus de HEER God zegenen (lofprijzen, dankzeggen, bewonderen) voor alle dingen. Dat is de manier om God te eren: niet een beetje, maar hem alle eer geven!

Gód zegenen dus, dat is de essentie van de *beracha*. De jood zegent niet het brood maar zegent God die de schepper en de gever is van het brood. De beracha is een voortdurende oefening om niet alleen de gaven van God te willen ontvangen, maar vooral God zelf.

3. Het gewone is een wonder! Wij denken vaak dat een wonder iets is dat buiten alle gewone kaders valt. Het wonder is de uitzondering. Maar in het Joodse denken is elke werkelijkheid - de meest alledaagse en de meest onalledaagse - een vindplaats van God. Brood is niet alleen maar voedsel, maar vóór alles een teken van Gods goede zorg. En het is het bidden van de beracha die ervoor zorgt dat we het wonder in het gewone weer zien, dat we God ontdekken achter alles wat ons ten deel valt.

En zo wordt alles, hoe alledaags ook, goddelijk geschenk.

4. Ook voor negatieve dingen zegenen we God! De essentie van het zegeningsgebed is dat we onze dankbaarheid naar God toe tot uitdrukking brengen. Maar kan dat altijd? Is er altijd reden tot dankbaarheid? Als je werkloos bent geworden, als je het in financieel opzicht moeilijk hebt, als je te maken hebt met ziekte of met andere problemen waardoor je niet goed kunt functioneren, kun je dan wel een *beracha* uitspreken? een joods verhaal:

Toen de vrome man bij rabbi Susja kwam, zag hij in een oogopslag hoeveel deze rabbi moet hebben geleden tijdens zijn lange leven. Zijn gezicht en zijn lichaam waren getekend door de pijn van ziekte, zorgen en armoede. Toen vroeg de vrome man aan rabbi Susja: 'Hoe is het mogelijk om God met evenveel dankbaarheid te zegenen voor slecht nieuws als voor goed nieuws?' En rabbi Susja antwoordde: 'Waarom vraag je dat aan mij? Hoe zou ik daar een antwoord op kunnen geven? Mij is nooit iets ergs overkomen.'

Alle dingen zegenen betekent namelijk ook dat negatieve ervaringen zoals ziekte en armoede of onrecht een reden is om God te zoeken en niet om je in wanhoop van hem af te sluiten. Uiteraard is er ook plaats voor de smeekbede waarin we God vragen om herstel van gezondheid of om recht of om werk, maar ook daarvan is het diepste doel: de lofprijzing van God die uit gevaren redt.

5. Intimiteit en heiligheid! dit gebed kent gewoonlijk twee aanspreekvormen. In het eerste deel richt de bidder zich rechtstreeks tot God: 'Gezegend bent u, HEER onze God'. Je spreekt God aan, want er is een relatie. Hij is jouw God. Je mag zijn liefdevolle en vaderlijke en intieme nabijheid ervaren. Maar in het tweede deel is er niet meer die aanspraak, maar gaat het over God in de derde persoon, bijvoorbeeld zo: 'HEER onze God, koning van het heelal, die alle dingen heeft gemaakt door zijn woord.' Want hoe nabij God ook is, hij blijft altijd ook de volstrekt andere. Hij is niet herleidbaar tot zijn relatie met ons, tot onze menselijke redeneringen en overwegingen. Ook al is God nabij, er is ook afstand. Hij is niet alleen aanwezig, wij ervaren ook zijn afwezigheid die ons juist naar zijn aanwezigheid doet verlangen. Zo vieren we in de *beracha* het geheim van God aanwezigheid. Want we hebben er niet de beschikking over.

Mensen kunnen meer dan zij denken. We hebben mogelijkheden gekregen om te gebruiken. Om de ander groot te maken of om elkaar klein te krijgen. Wij discussiëren wat af over de honger in de wereld en de ellende van mensen. We maken problemen groot en daarmee de mensen en onszelf klein en we denken dat wij niks kunnen doen. Maar Jezus zegt: je hebt meer dan je denkt. En je kan zelfs die twee kleine visjes van jou delen en er voor danken door de Ene, de Barmhartige te zegenen.

Wat zei Jezus ook al weer, toen Hij duidelijk wilde maken, dat Hijzelf als het éne brood was dat gedeeld werd? Dat was toch: Hebben jullie ogen en zie je niet; hebben jullie oren en hoor je niet? En Hij zei ook: Begrijp je het nog niet?.....

Brood is toch ook **het symbool van Christus' lichaam**, 'gedeeld voor velen en tot redding van zondaars'. Dat is gemakkelijk gezegd en misschien wel te vaak zonder echt nadenken nagezegd. Maar wat Jezus ons vandaag leert, is geloofwaardig, omdat Hij het zelf heeft voorgedaan, zijn eigen leven heeft gegeven voor de honger van de wereld.

Als wij niet bang zijn of te bescheiden zijn, en oog hebben voor de kansen en de geschikte momenten, dan kunnen we met elkaar iets zichtbaar maken van Gods koninkrijk. Door open te spreken over wat ons werkelijk bezig houdt, maar ook door zolas Jezus deed: samen de eer te geven aan God, ook als niet alles er is wat we denken nodig te hebben.

Maar uiteindelijk gaat het Marcus er om dat Jezus aan allen in alle tijden wil vertellen dat ook ónze ogen open gaan voor wie Hij is?

Dat het niet alleen gaat om snelle oplossingen, op onze manier, op onze tijd, maar dat Jezus dit allemaal doet en zegt terwijl Hij op weg is naar Jerusalem, de stad van mensen en hun oordeel, waar geleden wordt aan onbegrip en jalouzie, aan haat en aan misverstand. **Dat lijden aan te gaan**, zelfs ervoor en erdoor te gaan, **dat alleen kan nieuw leven geven**. Zelfs Petrus vond dat moeilijk te zien, ook hij was als nabije apostel toen nog blind voor deze consequentie.

Echt leven en echte waarheid wordt door lijden geboren, er is geen les, geen oplossing zonder tegenslag, zonder pijn. Soms moeten we zelfs door de dood heen.

We zijn dus niet alleen blind voor wie we zelf zijn en voor onze mogelijkheden om de wereld te veranderen en brooddelende mensen te worden.

Laten we niet blind zijn voor Gods Geestkracht die in de persoon van Jezus zo dichtbij ons is gekomen, die het *juist in zijn gebed heeft voorgedaan* hoe wij kunnen omgaan met onze problemen en met de Vader.....

En dan wordt **in datgene wat gewoon** is of wat te weinig is **het wonder zichtbaar**. 'De mensen aten tot ze verzadigd waren.' Dat is een wonder. We zien God aan het werk. We worden weggehaald uit onze eigen onmogelijkheden. En al biddend gaan we open voor Gods mogelijkheden, gaan we open voor God zelf...